

Inž. Andrija Tambača

Institut za jadranske kulture i melioracije krša, Split

RAZVOJNI PUT I ZNAČENJE INSTITUTA ZA JADRANSKE KULTURE U SPLITU

U povodu 80 godišnjice osnutka (1894—1974)

Agronomija, kao znanstvena disciplina relativno je mlada nauka jer je njezin razvitak najčvršće povezan značajnim otkrićima u kemiji i biologiji sredinom 19. stoljeća.

Zbog toga se prve poljoprivredne znanstvene ustanove suvremenog tipa u Evropi osnivaju tek u drugoj polovini prošlog stoljeća. Među takve rijetke ustanove, koje su tada osnovane spada Gospodarsko kemijski pokusni zavod za Dalmaciju koji je osnovan u Splitu 1894. godine.

Do osnivanja ove ustanove nije došlo slučajno već kao logična posljedica razvoja društveno-ekonomskih odnosa i prihvaćanja naprednih strujanja u Evropi. Tako se već u drugoj polovini 18. stoljeća osnivaju u Dalmaciji, pod utjecajem fiziokratskog pokreta tzv. akademije koje su u prvom planu postavljale unapređivanje poljoprivrede.

Prva takva gospodarska akademija osnovana je u Splitu. 1767. god., zatim u Zadru 1787. god., i Kaštel Lukšiću 1788. godine.

Članovi akademije u svojoj publističkoj djelatnosti obrađivali su razna pitanja koja su se odnosila na poljoprivredu, ribarstvo i trgovinu. Godine 1850. počeo je u Zadru izlaziti prvi poljoprivredni list »L'agronomo raccoglitore« s prilogom »Gospodarski podučitelj na hrvatskom jeziku, a 1893. god. osnovano je u Zadru glavno gospodarsko društvo za Dalmaciju.

Počeci organizirane poljoprivredne službe datiraju iz 1869. god. kada je u Dalmaciji postavljen prvi pokrajinski poljoprivredni nadzornik, a nešto kasnije poljoprivredni učitelji na kojima se zasnivala ova služba za narednih nekoliko desetljeća.

Međutim, ta više prosvjetiteljska djelatnost gospodarskih društava, poljoprivrednih pisaca i učitelja nije mogla dati vidnije rezultate u uvjetima ekonomske, kulturne i političke zaostalosti poljoprivrednog stanovništva. Zato je na inicijativu Gospodarskog društva u Dubrovniku 1887. god. osnovana u Gružu Prva poljoprivredna škola u cilju izobrazbe poljoprivrednika uz stalne ratarske tečajeve pri građanskim školama u Šibeniku i Trogiru. Istovremeno u Dalmaciji se brzo razvijao zadružni pokret, pa je tako već 1905. god. djelovalo 120 poljoprivrednih zadruga.

To je bilo u vrijeme snažnog buđenja nacionalne svijesti u Dalmaciji i zahtjeva za priključenje Hrvatskoj, što je primoralo austrijsku vlast da su poslije drugog zapostavljanja ovih krajeva počele pridavati veću važnost ovoj pokrajini.

Istaknuti privrednici Dalmacije su pored ostalog tražili da se za ovo područje osnuje jedna naučno-poljoprivredna ustanova, jer su zato postojali svi preduvjeti kao stručna služba, poljoprivredno školstvo i razvijeno zadrugarstvo.

Uvidjevši opravdanost postojanja takve ustanove, Ministarstvo poljoprivrede u Beču svojom Uredbom od 1. 7. 1894. god. donijelo je odluku kojom se u Splitu osniva C. K. KEMIČNO GOSPODARSTVENA POKUŠAJNA POSTAJA.

Statut Postaje donesen je 15. 7. 1895. god. kojom se pored ostalog navode slijedeći podaci:

»Unaprediti poljoprivredu Dalmacije posebno one grane proizvodnje koje imaju naročitu važnost kao što su vinogradarstvo, maslinarstvo, putem rigorozno sprovedanih naučnih ispitivanja kemijskih i mikroskopskih analiza, izučavati bolesti kulturnog bilja u Dalmaciji i način efikasne zaštite, analizirati i kontrolirati gnojiva i krmu, popularizirati putem predavanja i štampe rezultate istraživanja, obučavati obrazovanije gospodare u agrokemijske analize, posebno one iz područja enokemije, davati savjete i uputstva zainteresiranim poljoprivrednicima, analizirati i izdavati dokumente o sastavu i tehnološkoj ispravnosti svih proizvoda poljoprivrede«.

Postaja je prema tome imala zadatak da se bavi kompleksnom problematikom poljoprivrede s naglaskom na vinogradarstvo i vinarstvo, te maslinarstvo i uljarstvo kao dvjema temeljnim granama dalmatinske poljoprivrede.

Ovako postavljeni zadaci još u Statutu 1895. god. zadržali su se u glavnim konturama u toku svih 80 godina postojanja i rada ove ustanove.

Djelovanje Instituta u proteklih osam desetljeća može se podijeliti na tri perioda:

Period od osnutka do reorganizacije 1925. god.

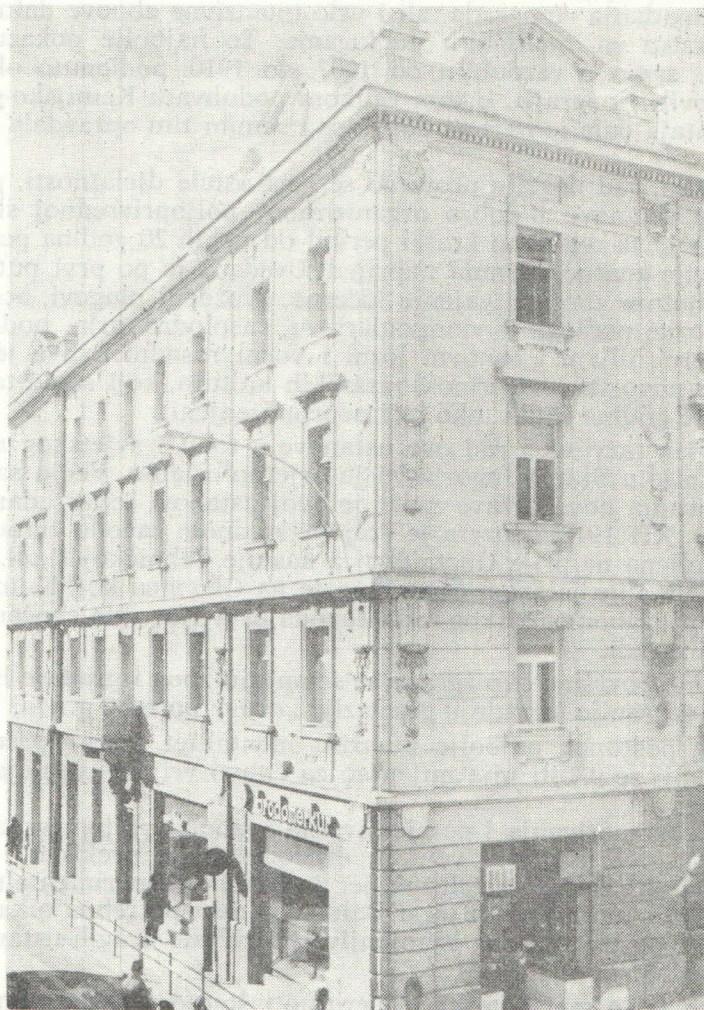
Period od reorganizacije do oslobođenja

Period od Oslobođenja do danas

PERIOD OD OSNUTKA INSTITUTA DO REORGANIZACIJE 1925.

U samom početku Zavod je imao sve mogućnosti da obavlja zadatke koji su mu Statutom bili postavljeni. Ustanova je bila vrlo dobro opremljena i raspolagala modernim laboratorijima, pokusnim podrumom, uljarom i pokusnim poljima. Biblioteka Zavoda pri svom osnutku imala je 4.000 svezaka, a primala je preko 50 časopisa iz poljoprivrede i srodnih nauka. Ustanova je redovito objavljivala stručno-naučne publikacije i godišnje izvještaje.

U okviru Zavoda od 1905. god. djelovala je u Splitu Poljoprivredna škola s filijalom na imanju Glavica kod Knina. Te godine donesen je i novi Statut Zavoda u kojem su bili prošireni i detaljno određeni zadaci na kojima će raditi.

Slika 1 — Zgrada Postaje 1894—1906.

Istraživački rad se obavljao na pokusnim poljima u Splitu i čitavom nizu objekata na terenu u (Zadru, Sokoluši, Šibeniku, Kninu, Kaštel Sućurcu i Cibači kod Dubrovnika). Pored toga na privatnim posjedima bilo je postavljeno preko 1.000 pokusnih punktova, prvenstveno vinograda radi ispitivanja i praktičnoga proširenja novih tekovina poljoprivredne nauke.

Stjecajem okolnosti ova je ustanova osnovana 1894. god. upravo iste godine kada se je u Dalmaciji pojavila filoksera na vinovoj lozi i uzdrma-la temelje na kojima se zasnivala privreda Dalmacije. To je bio period naglog propadanja vinograda, ali i vrlo intenzivne obnove dalmatinskog vinogradarstva na američkim podlogama. To najbolje pokazuje činje-nica da je samo u razdoblju od 1907. do 1910. podignuto oko 15.000 hektara novih vinograda. U tom velikom poduhvatu Kemijsko-gospodar-stvena postaja dala je najveći doprinos i samim tim opravdala svoje po-stojanje.

Međutim, rad postaje protezao se i na ostale djelatnosti, pa se dje-lovanju te ustanove i dobro organiziranoj poljoprivrednoj službi ima ubrojiti da je za relativno kratki period od nekih 20 godina poljoprivre-da Dalmacije znatno krenula naprijed. Uvedena je po prvi put šira pri-mjena umjetnih gnojiva, gajenje lucerne, gvozdeni plugovi, bolje sjeme žitarica, lozne podloge u vinogradarstvu, rasplodna grla, podignute su prve moderne uljare i osnovni lozni i voćni rasadnici. Sve je to utje-calo da su udvostručeni prinosi ratarskih kultura, koji se od tada pa za narednih 40 godina ostali tako reći nepromijenjeni.

Uspješan razvitak i rad ove ustanove u toku I svjetskog rata a na-ročito kasnije u Staroj Jugoslaviji je osjetno oslabio. Već u samom po-četku stvaranja nove države zadat je ovoj ustanovi težak udarac. Ured-bom od 19. XII 1918. oduzeta je Poljoprivrednom zavodu zgrada u Spli-tu i dodijeljena najprije Obrtničkoj a kasnije Tehničkoj školi. Poljopri-vredna škola s inventarom prenesena je na Glavnicu kod Knina, dok je za obavljanje laboratorijskog rada Zavoda ostavljen vrlo skućeni prostor u vlastitoj zgradi.

Pokusne površine oko zgrade se smanjuju zbog izgradnje izložbenog paviljona, a kasnije izgradnju gimnazije i druge potrebe grada.

Takav postupak najbolje ilustrira mentalitet i stav prema poljo-privredi, koji se u biti nije mijenjao za čitavo vrijeme postojanja stare Jugoslavije.

Zbog zanemarivanja i potcjenjivanja važnosti poljoprivrednih istra-živanja, rad ove ustanove velikim dijelom bio je prekinut i pretežno sveden u okvire kontrolne službe, jer je naučno-eksperimentalni rad bio onemogućen s motivacijom da u Dalmaciji nisu potrebna nikakva istra-živanja, već da treba samo primjenjivati rezultate drugih ustanova u ze-mlji i inozemstvu.

Koliko je to stajalište bilo pogrešno i štetno nije potrebno isticati, jer to potvrđuje čitav niz materijalnih problema kojima se naučne usta-nove izvan ovog područja nisu mogle ni htjele baviti.

PERIOD OD REORGANIZACIJE DO OSLOBOĐENJA

Kada je 1922. god. donesen Zakon o ogleđnim i kontrolnim stanica-ma u Kraljevini SHS, tim su zakonom osnovane takve stanice u Topči-deru, Osijeku, Zagrebu, Mariboru i Ljubljani. Stanica u Splitu tada nije osnovana, jer se o njoj nije vodilo računa. Za područje Dubrovnika ima-

la je vršiti Stanica u Osijeku, a za potrebe Splita i njegove oblasti posao je razdijeljen na nekoliko zavoda i to: za ispitivanje tla i klime — Zavod u Zagrebu, za ispitivanje morfoloških i bioloških svojstava naših kulturnih biljaka radi selekcije — Postaja u Križevcima, za ispitivanje svih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Kr. zemaljski kemijsko-analitički zavod u Zagrebu, za kontrolu uvoza i prometa umjetnog gnojiva i industrijskih otpadaka za stočnu hranu — Kr. zemaljski agrikulturni kemijski zavod u Križevcima, za ispitivanje i kontrolu sjemena — postaja za ispitivanje sjemena u Zagrebu, za proučavanje i suzbijanje biljnih bolesti i štetočinja — Zavod za bolesti bilja u Križevcima.

Takvo potcjenjivanje najstarije znanstvene poljoprivredne ustanove u Jugoslaviji, nije bio samo odraz nepoznavanja specifičnosti poljoprivrede jadranskog regiona, nego i politička orijentacija središnje vlasti u Beogradu, koja je sistematski zapostavljala privredu obalnog područja.

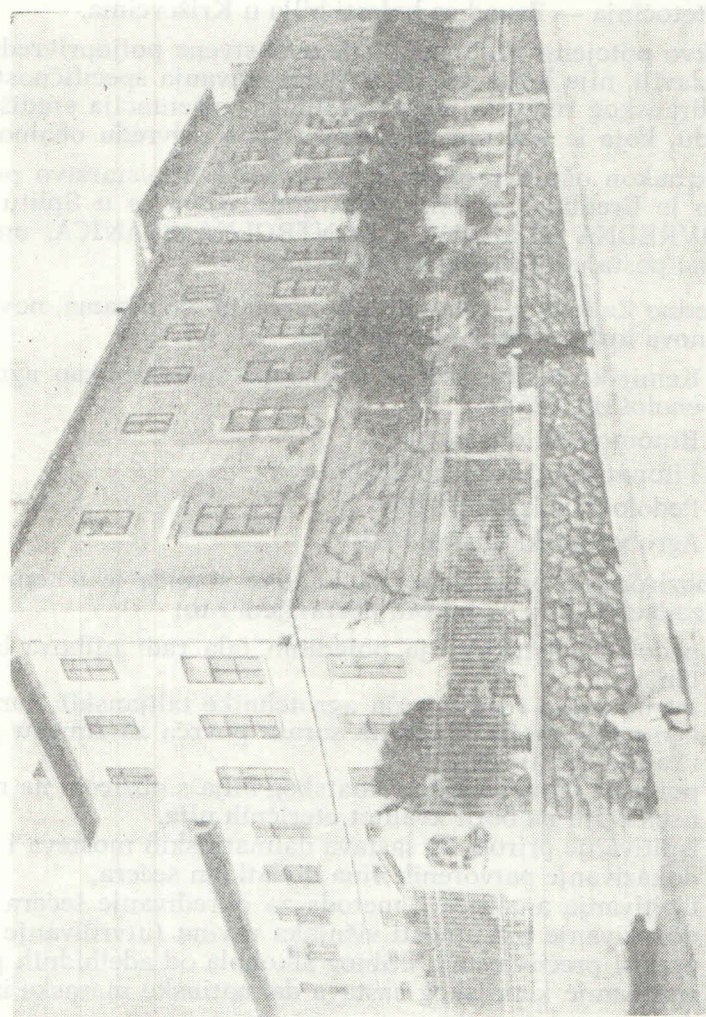
Tek nakon oštih protesta iz Dalmacije, Ministarstvo poljoprivrede donijelo je Uredbu 7. svibnja 1925. god. kojom se u Splitu osniva POLJOPRIVREDNA OGLEDNA I KONTROLNA STANICA, umjesto bivše Kemijske postaje i Poljoprivredne škole.

Shodno Zakonu o oglednim i kontrolnim stanicama, novoorganizirana ustanova imala je slijedeće odsjeke:

- Kemijski odsjek koji je istodobno fungirao kao agrokemijski i enološki (1925)
- Entomološki odsjek (1925)
- Fitopatološki odsjek (1929)
- Pedološki odsjek (1929)
- Agrobotanički odsjek (1930)

S obzirom na ograničene mogućnosti stanica je u tom periodu radila na zadacima koji su joj bili postavljeni i to:

- pedološka istraživanja pojedinih tala radi njihova boljeg korištenja,
- introdukcija i ispitivanja agrotehnike talijanskih sorata pšenice,
- ispitivanje najprikladnijih sorata povrća za zimsku proizvodnju i ranije dozrijevanje,
- pokusna istraživanja aromatskog bilja s obzirom na način uzgoja i selekciju na bolji kvalitet eteričnih ulja,
- ispitivanje prirodnog sastava dalmatinskih moštava i sorata vina,
- dokazivanje patvorenih vina dodatkom šećera,
- ispitivanja analitičkih metoda za određivanje šećera u vinu,
- dokazivanje prisutnosti višnjaka u vinu (utvrđivanje falsifikata),
- pokusi prečišćavanja etilnog alkohola od adelhidnih primjesa,
- ispitivanje kemijskog sastava dalmatinske maraske iz raznih područja uzgoja,
- biološka istraživanja i pokusna suzbijanja maslinove muhe, grozdova moljca i žilogriza,
- ispitivanje biljnih bolesti na strnim žitima i južnom voću,
- inventarizacija biljnih bolesti i štetočine.

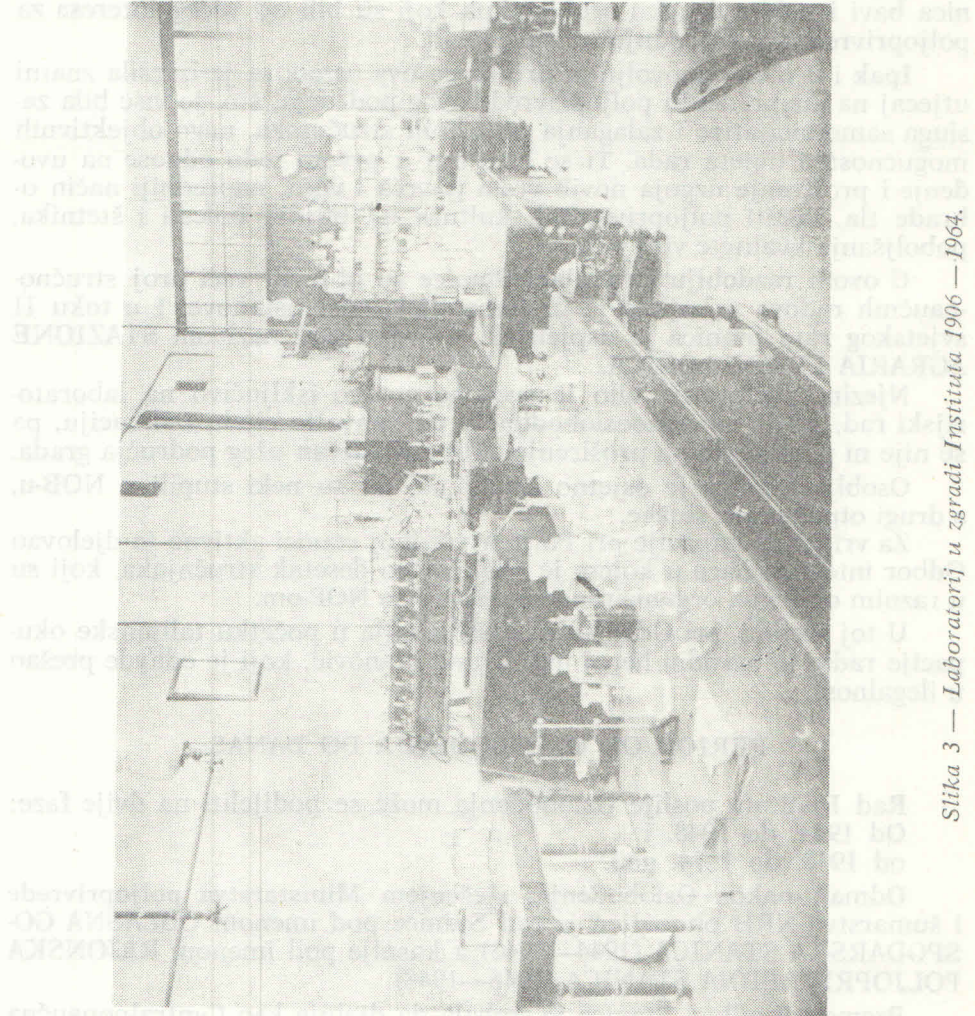

Slika 2 — Zgrada Instituta 1906. — 1964.

Pored ovog naučnog centra, u ovom istom prostoru, nalazi se i jedna od najmodernijih laboratorija za istraživanje u oblasti fizičke hemije, koja je opremljena sa najnovijom opremom i aparaturom.

Društvo naučnika ovog centra, koje je osnovano 1954. godine, broji među svojim članovima i neke od najistaknutijih naučnika u Srbiji.

Ovakva organizacija i opremljenost ovog centra omogućavaju da se na ovom istom prostoru mogu obavljati i istraživanja u drugim oblastima nauke.

Ovaj naučni centar, koji je osnovan 1954. godine, broji među svojim članovima i neke od najistaknutijih naučnika u Srbiji.

Društvo naučnika ovog centra, koje je osnovano 1954. godine, broji među svojim članovima i neke od najistaknutijih naučnika u Srbiji.

Ovakva organizacija i opremljenost ovog centra omogućavaju da se na ovom istom prostoru mogu obavljati i istraživanja u drugim oblastima nauke.

Slika 3 — Laboratorij u zgradi Instituta 1906 — 1964.

Pored ovog naučnostručnog rada Stanica se pretežno bavila kontrolno-analitičkim radom poljoprivrednih proizvoda (vino, ulje, razna sjemlja, buhač, aromatsko bilje i njihova ulja, preparati za zaštitu bilja, umjetna gnojiva i dr.).

Djelatnost kontrole vina obuhvatala je područje Primorske, Zetske i dijela Drinske Banovine. Stanica je obavljala i kontrolu industrijskih proizvoda do osnivanja Higijenskog zavoda u Splitu 1930. godine.

Organizacija i karakter rada Stanice onemogućavali su da se stanica bavi i nekim drugim problemima koji su bili od većeg interesa za poljoprivrednu proizvodnju od navedenih.

Ipak i u tako nepovoljnim prilikama ova ustanova je izvršila znatni utjecaj na unapređenju poljoprivrede ovog područja, što, je više bila za sluga samoinicijative i zalaganja pojedinih stručnjaka, nego objektivnih mogućnosti i uvjeta rada. Ti se rezultati u prvom redu odnose na uvođenje i proširenje uzgoja novih vrsta povrća i voća, napredniji način obrade tla, zaštiti poljoprivrednih kultura od biljnih bolesti i štetnika, poboljšanje kvalitete vina i dr.

U ovom razdoblju stručnjaci Stanice su objavili veći broj stručno-naučnih radova u kojima je iznesena djelatnost ustanove. I u toku II svjetskog rata Stanica je uspjela da se održi pod nazivom STAZIONE AGRARIA ED ENOLOGICA.

Njezino djelovanje bilo je svedeno gotovo isključivo na laboratorijski rad, jer je narodnooslobodilački rat zahvatio cijelu Dalmaciju, pa se nije ni pomišljalo na proširenje aktivnosti izvan užeg područja grada.

Osoblje Stanice je osjetno smanjeno, jer su neki stupili u NOB-u, a drugi otpušteni iz službe.

Za vrijeme okupacije pri Poljoprivrednoj stanici aktivno je djelovao Odbor intelektualaca u kojem je sudjelovalo desetak stručnjaka, koji su u raznim oblicima organizirano surađivali sa NOP-om.

U toj sredini, pri Odsjeku za zaštitu bilja u početku talijanske okupacije radio je narodni heroj ing. Bruno Ivanović, koji je odavde prešao u ilegalnost.

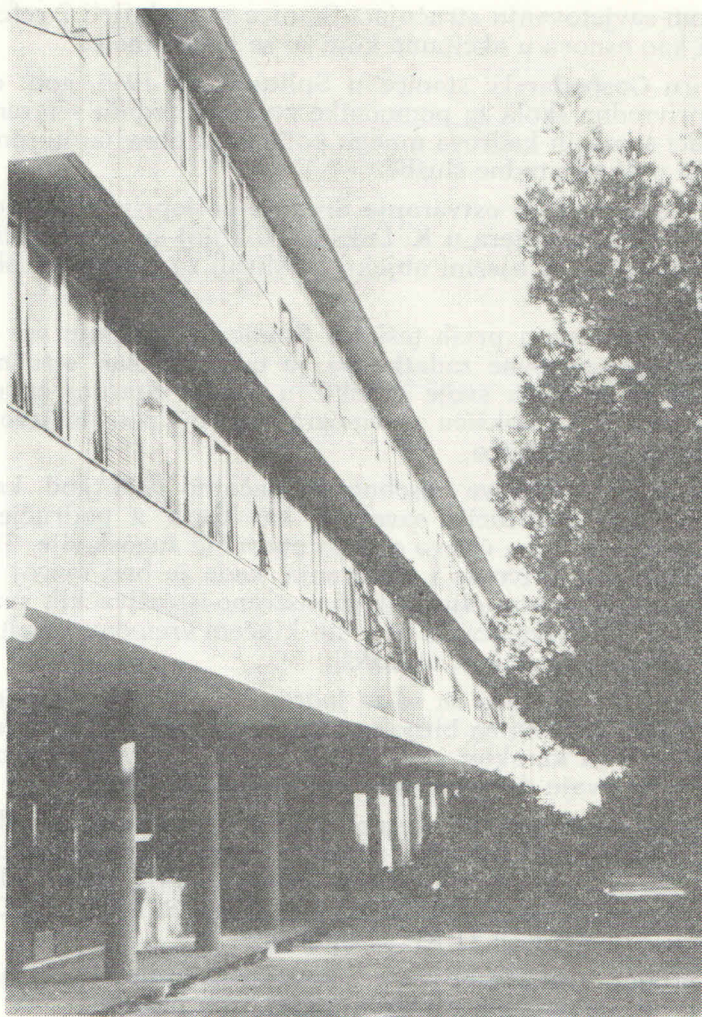
PERIOD OD OSLOBOĐENJA DO DANAS

Rad Instituta poslije Oslobođenja može se podijeliti na dvije faze:
Od 1944. do 1948. i
od 1948. do 1974. god.

Odmah nakon Oslobođenja, rješenjem Ministarstva poljoprivrede i šumarstva NRH obnovljen je rad Stanice pod imenom OBLASNA GO-SPODARSKA STANICA (1944—1946) a kasnije pod imenom RAJONSKA POLJOPRIVREDNA STANICA (1946—1948).

Prema toj odluci Stanica je trebala da djeluje kao Centralnonaučna istraživačka ustanova za Dalmaciju. Međutim, potrebe oslobođene ali opustošene Dalmacije su zahtijevale da se njezin rad podredi obnovi gotovo potpuno uništene poljoprivrede.

Iz tih razloga neki stručnjaci Stanice dodijeljeni su na rad Kotarskim i Okružnim NOO-ima, a Stanica je u prvo vrijeme bila najviše an-

Slika 4 — Zgrada Instituta 1964 do danas

gažirana na izradi programa obnove, jer su sve grane poljoprivrede u ratu skoro potpuno stradale.

Tako je u organizaciji Oblasnog NOO-a, Odjela za poljoprivredu i šumarstvo, već 9. II 1945. god. održana u Splitu Prva oblasna konferencija poljoprivrednih stručnjaka i rukovodioca, kojoj je prisustvovalo 300 delegata, među kojima 30 predstavnika ZAVNOH-a. Na konferenciji se razmatralo postojeće stanje poljoprivrede i stručno-organizacione mjere koje treba poduzeti za unapređivanje poljoprivrede.

Na ovom savjetovanju stručnjaci Stanice su podnijeli 7 referata, koji su služili kao osnova u akcijama koje su se poduzimale.

U okviru Gospodarske stanice u Splitu je od 1945. god. djelovala Niža poljoprivredna škola za pomoćnike poljoprivrednih referenata koji su u oskudici stručnih kadrova mnogo pomogli u obavljanju mnogobrojnih zadataka poljoprivredne službe.

God. 1946. dolazi do ostvaranje Srednje poljoprivredne škole, vinaro-gradarsko-voćarskog smjera u K. Lukšiću, u kojoj su stručnjaci Stanice bili glavni predavači, a njezini objekti su služili za praktičnu obuku polaznika škole.

Nakon savladavanja prvih teškoća Stanica se počinje sve više orijentirati na svoje osnovne zadatke pa je tako pojačan stručni kadar. Arondacijom je proširila svoje objekte u Kaštel Starom za maslinarstvo i voćarstvo, u K. Lukšiću za vinogradarstvo i povrtlarstvo a u Dubrovniku za južno voćarstvo.

U razvoju ove ustanove posebno je značajno 1948. god. kada se je reorganizirala kao Institucija saveznog karaktera, a područje njezina djelovanja se proteglo na čitavo obalno područje Jugoslavije. To je bilo u periodu dirigirane privrede i planiranja, kada je brzi razvoj poljoprivrede zahtijevao koncentraciju svih znanstveno-istraživačkih snaga i objedinjavanje njihovih napora da se u što kraćem vremenu rezultati znanstvenih istraživanja primijene u praksi.

Prihvaćena je činjenica da se za jadransko obalno područje po svojim ekonomskim svojstvima bitno razlikuje od ostalih krajeva naše zemlje, pa su zbog toga karakter i problematika poljoprivredne proizvodnje specifični i zahtijevaju da je posebno izučavaju i rješavaju.

Pošto je na ovom prostranom području jedino Rajonska poljoprivredna stanica imala ne samo dugu tradiciju, nego i neophodne uvjete da preuzme tu ulogu, to je Savezna vlada FNRJ 30. VIII 1948. godine donijela Uredbu kojom se osniva SAVEZNI NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI INSTITUT ZA JADRANSKE KULTURE sa zadacima:

- da proučava uvjete biljne proizvodnje jadranskog rajona,
- da rezultate naučnih ispitivanja prenosi u praksu,
- da daje podatke i prijedloge za unapređenje jadranskih kultura,
- da surađuje s odgovarajućim naučnim zavodima u zemlji i inozemstvu,
- da se brine o stručnom uzdizanju kadrova,
- da objavljuje rezultate izvršenih istraživanja.

Istom Odlukom Institutu u Splitu su pripojene: Stanica za maslinarstvo u K. Starom, Stanica za južno voćarstvo u Dubrovniku, Stanica za maslinarstvo i ratarstvo u Fažani, (Pula) i Zavod za subtropske kulture u Topolici (Bar).

Osnivanjem Instituta kao institucije saveznog značenja odati je ne samo priznanje dotadašnjoj ustanovi za njezin rad u proteklim desetljećima, nego su tim stvoreni i vrlo povoljni uvjeti da se započne rješavanjem temeljnih i stručnih problema jadranskog rajona.

U prve dvije godine konsolidirana je organizacija instituta i stanica, te je izvršena popuna stručnih kadrova. Dobiveni su i prošireni pokusni objekti u Splitu i kod svih Stanica. Obnovljena je laboratorijska oprema, te izrađeni najnužniji objekti za naučna istraživanja.

U tom periodu postavljeni su brojni pokusi i započeta sistematska ispitivanja agroekoloških i gospodarskih svojstava kraških polja i pojedinih širih područja, koja će kasnije poslužiti kao osnova za izradu investicionih programa i za podizanje praktičkih svih danas postojećih društvenih organizacija, na ovom području.

Počinju pedološka kartiranja širokih područja kojima će tokom vremena biti obuhvaćene sve važnije proizvodne površine. Započinje rad na kolekcioniranju, introdukciji, i selekciji podloga i sorata vinove loze, selekciji maraske, maslina, badema, agruma, ratarskih kultura i industrijskog bilja, te se proučavaju nove metode suzbijanja biljnih štetočina.

Istraživanja su se vršila prema jedinstvenom programu za čitavo jadransko područje preko odjela Instituta i Stanice na terenu. Financijska sredstva za te zadatke bila su pretežno osigurana iz saveznog budžeta.

I baš kada su bila riješena sva važnija organizacijska i kadrovska pitanja i kada su se počeli ukazivati rezultati jednog smišljenog i sistematskog rada na istraživanju ključnih problema razvoja poljoprivrede jadranskog područja, uslijedila je reorganizacija saveznih državnih organa. Nadležnost nad Institutom prenosi se na Izvršno vijeće sabora NR Hrvatske, da bi uskoro bila prenesena na NO općine, a kasnije NO kotara Split.

Prelaskom u nadležnost Republike izdvajaju se iz sastava Instituta 1950. Stanice u Fažani i Topolici, a nešto kasnije Stanica u Dubrovniku i K. Starome.

U poslijeratnim godinama dublji trag je ostavila 1954. god. kada je uveden sistem samostalnog financiranja bez dotacija. Postavljen je naime princip da naučno-istraživačke ustanove moraju komercijalizirati svoje poslovanje povezivanjem s privrednim organizacijama i komunama od kojih treba da dobiju financijska sredstva za poljoprivredna istraživanja.

Tim se htjelo postići da te ustanove prvenstveno orijentiraju svoj rad na rješavanju svakodnevnih problema poljoprivredne prakse i na taj način pokažu svoju vitalnost i potrebu postojanja. Zbog toga su napušтана neka višegodišnja ispitivanja, a nastavljena ona za koje su se mogla osigurati sredstva sklapanjem ugovora ili iz vlastitih izvora.

Toj situaciji morala je prilagoditi svoj rad i ova ustavnova koja se aktivno angažirala na rješavanju stručno-tehničkih problema pa se može reći da praktički nije bilo nijednog zahvata u poljoprivrednoj proizvodnji Dalmacije u kojem Institut u tom razdoblju nije učestvovao.

Osnivanjem Savjeta za naučni rad NRH 1959. god. stvoreni su nešto povoljniji uvjeti za poljoprivredna istraživanja. Iako u skromnom obi-

mu, zbog oskudnih sredstava, proširuju se postojeća i postavljaju nova istraživanja na objektima Instituta i kod mnogih proizvođačkih organizacija.

Rješenjem NO Kotara Split od 27. 9. 1960. god. ponovno je pripojena Institutu ranije odvojena Stanica za maslinarstvo i voćarstvo u K. Starome, Rješenjem Izvršnog vijeća Sabora NRH od 1. 11. 1962. god. rasformiran je Institut za šumarstvo i lovna istraživanja NRH-e, te je njegova šumarsko-pokusna stanica u Splitu, pripojena Institutu čime je proširena domena njegova rada na problematiku šumarstva jadranskog područja i melioraciju šumskih površina na kršu.

Shodno proširenju te djelatnosti kao i obimnijih istraživačkih radova iz problematike erozije i melioracije, rješenjem Skupštine općine Split od 24. 8. 64. god. Institut dobiva današnji naziv INSTITUT ZA JADRANSKE KULTURE I MELIORACIJU KRŠA.

Konačno konstituiranje Instituta u sadašnjem obliku završeno je pripajanjem Fitosanitetske stanice u Splitu 31. 12. 1965. godine.

U analima Instituta ostat će zabilježena 1964. god., kada je u Splitu na objektu »Duilovo« podignuta nova zgrada u površini od 2.500 m² u kojoj su sada smješteni svi odsjeci i laboratoriji, a koji su prije toga bili razbacani u raznim dijelovima grada.

U sastavu Instituta od 1966. god. pored Odsjeka za opće poslove, djeluju kao organizacijske jedinice 7 odsjeka koji rade na slijedećim zadacima:

1. Odsjek za vinogradarstvo

- rajonizacija vinogradarske proizvodnje i ampelografska istraživanja vinove loze,
- pronalaženje prikladnih podloga za područje jadranskog rajona,
- introdukcija novih sorata, selekcija i hibridizacija,
- problematika unapređenja vinogradske proizvodnje jadranskog rajona,
- projektiranje i izvođenje projekata novih nasada vinograda.

2. Odsjek za maslinarstvo i voćarstvo

- rajonizacija maslinarske i voćarske proizvodnje na jadranskom području,
- selekcija i introdukcija novih sorata i podloga,
- unapređivanje tehnološkog procesa proizvodnje maslina za jelo,
- problematika unapređivanja maslinarsko-voćarske proizvodnje na jadranskom području,
- projektiranje i izvođenje projekata novih nasada.

3. Odsjek za povrtlarstvo i cvjećarstvo

- introdukcija novih sorata, selekcija,
- proizvodnja sjemenskog i sadnog materijala povrća i cvijeća,
- unapređivanje povrtlarsko-cvjećarske proizvodnje.

4. Odsjek za zaštitu bilja

- ispitivanje biologije biljnih nametnika,
- ispitivanje metoda suzbijanja biljnih bolesti štetnika,
- biljno karantenska služba.

5. Odsjek za melioraciju krša i pedologiju tla

- melioracija tla — degradiranih kraških površina i polja,
- zaštita tla od erozije (biološke i tehnološke metode)
- pedagoška istraživanja,
- ishrana bilja i plodnost tla,
- kartografija tla,
- istraživanja u okviru introdukcije šumskih vrsta, podizanje šuma, melioracija degradiranih šuma,
- planiranje korištenja prostora,

6. Odsjek za vinarstvo

- ispitivanje i unapređivanje tehnološkog procesa prerade i dorade vina,
- proučavanje svojstava sortnih, dezertnih vina i alkoholnih pića u cilju poboljšanja kvalitete,
- ispitivanje u vezi sa zaštitom čuvenih vina i kontrola kvalitete vina,

7. Odsjek za ekonomiku i planiranje poljoprivrede

- ispitivanje ekonomičnosti proizvodnje pojedinih poljoprivrednih grana,
- planiranje razvoja poljoprivredne proizvodnje, prostorno i regionalno planiranje,
- praćenje i proučavanje društveno-ekonomskih kretanja u poljoprivredi i na selu,
- gospodarske osnove, projekti.

Dana 27. 12. 1973. god. Institut je konstituiran kao jedinstvena samoupravna organizacija udruženog rada.

Posljednjih godina 5 stručnjaka Instituta obranili su doktorske disertacije i 2 magisterijske radnje. Dvoje njegovih stručnjaka već nekoliko godina rade kao eksperti organizacije FAO u nerazvijenim zemljama pa tako Institut i tim putem daje svoj doprinos u savladavanju njihove zaostalosti.

Obiman rad Instituta i njegovi rezultati u proteklom periodu izneseni su u posebnoj ediciji koja izlazi u povodu proslave ove jubilarne godine. U razdoblju od Oslobođenja do danas Institutom su rukovodili slijedeći direktori:

inž. KREŠIMIR SAMAC	1945. do 1947.
inž. VJEKOSLAV ČORIĆ	1947. do 1948.
inž. ANDRIJA TAMBAČA	1948. do 1962.
inž. ANTE JELAVIĆ	1962. do 1965.
inž. RUŽA RADIĆ	1965. do 1972.
dr JOSIP DEFILIPPIS	1972.

Protoklo je 80 godina od osnivanja Instituta i u tom dugom razdoblju svojim je djelovanjem dao značajni prilog unapređenju poljoprivredne nauke i sadašnjem stupnju razvitka poljoprivrede ove regije.

Naša društvena zajednica danas više nego ikada u prošlosti postavlja u prvi plan povećanje poljoprivredne proizvodnje kao jedan od bitnih faktora stabilizacije privrede. Sigurno je da će u provedbi te politike Institut u još užoj suradnji s poljoprivrednim organizacijama ovog područja, izvršiti ulogu koja se od njega očekuje.